

HIỆP ĐỊNH THƯƠNG MẠI TỰ DO VIỆT NAM – EU

Tóm tắt Chương 13 – Thương mại và Phát triển bền vững

Chương 13 EVFTA bao gồm các cam kết liên quan tới các vấn đề về phát triển bền vững bao gồm 17 Điều chia thành 03 nhóm nội dung: (i) Các cam kết về cách thức ban hành các tiêu chuẩn, quy định nội địa liên quan tới các khía cạnh bền vững; (ii) Các cam kết về các khía cạnh cụ thể của phát triển bền vững (lao động, môi trường, trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp); (iii) Các vấn đề khác (giải quyết tranh chấp...)

Nhìn chung, các cam kết trong Chương này phần lớn không đặt ra các yêu cầu bắt buộc hay tiêu chuẩn mới mà chủ yếu là nhắc lại các nghĩa vụ đang thực thi hoặc ghi nhận cam kết nỗ lực cải thiện hiện trạng, nâng cao các tiêu chuẩn nội địa.

1. Cam kết về các tiêu chuẩn, quy định nội địa về phát triển bền vững

Mặc dù không có cam kết về các tiêu chuẩn môi trường, lao động... cụ thể, EVFTA đặt ra nguyên tắc chung đối với việc ban hành các tiêu chuẩn, quy định nội địa liên quan, cụ thể:

- Không được loại bỏ hoặc hạ bớt các tiêu chuẩn, quy định pháp luật về môi trường, lao động của mình theo cách thức ảnh hưởng tới thương mại và đầu tư giữa Việt Nam và EU
- Không được vì mục đích thúc đẩy thương mại đầu tư mà bỏ qua việc thực thi các quy định pháp luật về môi trường, lao động
- Không được áp dụng các quy định về môi trường, lao động theo cách thức có thể hạn chế thương mại đầu tư giữa Việt Nam và EU một cách trá hình.
- Khi dự thảo hoặc thực thi các quy định nhằm bảo vệ môi trường, điều kiện lao động thì phải dựa trên các căn cứ, thông tin khoa học sẵn có, tham khảo các tiêu chuẩn, hướng dẫn, khuyến nghị quốc tế liên quan.
- Phải bảo đảm nguyên tắc minh bạch, tham vấn đầy đủ khi ban hành các quy định, tiêu chuẩn mới về lao động, môi trường.

2. Các cam kết trong một số khía cạnh cụ thể

(i) Cam kết về lao động

EVFTA không đưa ra các cam kết hay tiêu chuẩn lao động mới mà chỉ nhấn mạnh việc thực hiện các nghĩa vụ mà Việt Nam và EU đã cam kết với tư cách là Thành viên của Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) và các tiêu chuẩn lao động trong Tuyên bố 1998 của ILO về Các nguyên tắc và các quyền cơ bản tại nơi làm việc, cụ thể có 04 nguyên tắc:

- Quyền tự do liên kết và thương lượng tập thể của người lao động và người sử dụng lao động;
- Xóa bỏ lao động cưỡng bức và lao động bắt buộc;
- Cấm sử dụng lao động trẻ em;
- Xóa bỏ mọi hình thức phân biệt đối xử về việc làm và nghề nghiệp

Trong TPP, Việt Nam cũng có cam kết tương tự về 04 vấn đề này. Mặc dù vậy, cam kết trong TPP được coi là cao hơn, khắt khe và thách thức hơn với Việt Nam bởi trong TPP, ngoài cam kết mang tính nguyên tắc chung này, Việt Nam còn có cam kết riêng (với Hoa Kỳ) về cách thức cụ thể, lộ trình thực hiện bắt buộc để hiện thực hóa 04 nhóm nguyên tắc và quyền cơ bản này.

Ngoài ra, EVFTA cũng có các cam kết không bắt buộc về việc nỗ lực tham gia ký kết và thực thi các Công ước khác về lao động của ILO mà mình chưa phải là thành viên nhưng vẫn nhấn mạnh rằng điều này phụ thuộc vào bối cảnh của từng nước.

(ii) Cam kết về môi trường

EVFTA không đưa ra các tiêu chuẩn môi trường nào mới mà chỉ ghi nhận cam kết tăng cường thực thi hiệu quả các cam kết đã có trong các Công ước đa phương về môi trường (MEAs) mà Việt Nam và EU hiện đang là thành viên.

Đồng thời, ở một số khía cạnh môi trường nhất định, EVFTA có nhấn mạnh một số yêu cầu nhất định, ví dụ:

- Về biến đổi khí hậu: Cam kết tham gia đối thoại và chia sẻ thông tin trong một số chủ đề ưu tiên (thực tiễn tốt trong định giá carbon, ETS, REDD+...)
- Đa dạng sinh học: Cam kết thúc đẩy và khuyến khích hoạt động thương mại các sản phẩm có lợi cho đa dạng sinh học, bảo tồn và sử dụng bền vững đa dạng sinh học, tích cực trao đổi thông tin về các chính sách liên quan, tăng cường hợp tác sửa đổi danh mục CITES...
- Quản lý rừng bền vững và thương mại lâm sản: Cam kết về các biện pháp khác nhau nhằm thúc đẩy thương mại và tiêu dùng gỗ hợp pháp (trao đổi thông tin, ban hành quy định liên quan, ký kết Hiệp định Đối tác Tự nguyện VPA thực thi FLEGT...)

- Kinh doanh và quản lý bền vững các nguồn hải sản sống và sản phẩm nuôi trồng thủy sản: Cam kết hợp tác, trao đổi thông tin về các vấn đề liên quan, đặc biệt trong khuôn khổ các Tổ chức mà các bên là thành viên.

Điểm chung của các cam kết này là mức độ cam kết khá lỏng lẻo, các nghĩa vụ chính sách mang tính khuyến nghị (không bắt buộc) là chủ yếu, ở cấp quản lý vĩ mô, phần lớn không tác động trực tiếp tới doanh nghiệp. Đáng chú ý là trong EVFTA, hai Bên đều cùng đồng ý nỗ lực tạo điều kiện cho việc tiếp cận nguồn gen để sử dụng thân thiện với môi trường với điều kiện phải được sự đồng ý của Bên cung cấp nguồn gen, phù hợp với mục tiêu của Công ước về Đa dạng sinh học (CBD).

(iii) Trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp (CSR)

Việt Nam và EU cam kết về thúc đẩy trách nhiệm xã hội doanh nghiệp (CSR) thông qua các hình thức hợp tác, trao đổi thông tin, ban hành các chính sách khuyến khích CSR.

Tuy nhiên, EVFTA cũng nhấn mạnh yêu cầu không được sử dụng các biện pháp liên quan tới CSR theo cách có thể dẫn tới hệ quả phân biệt đối xử hoặc hạn chế thương mại.

3. Cam kết về một số vấn đề khác

- **Cơ chế giám sát:** EVFTA thiết lập Ủy ban Thương mại và Phát triển bền vững để xem xét và đánh giá việc thực hiện nội dung cam kết lĩnh vực này với các quy tắc cụ thể về cơ chế vận hành của Ủy ban này
- **Cơ chế giải quyết tranh chấp:** Không giống như các Chương khác, tranh chấp liên quan đến lĩnh vực Thương mại và Phát triển bền vững phát sinh sẽ **chỉ giải quyết** qua Tham vấn Chính phủ hoặc Hội đồng chuyên gia được quy định trong Chương 13 EVFTA mà không sử dụng Cơ chế giải quyết tranh chấp chung quy định tại Chương 15 EVFTA